

دانشگاه صنعتی شریف دانشکده مهندسی کامپیوتر

فاز صفر پروژه درس سیستمهای عامل

گرد آورند گان

نیما جمالی ۹۶۱۰۵۶۶۱

علیرضا دقیق ۹۶۱۰۵۷۲۳

سينا كاظمى ٩٤١٠۶٠١١

فهرست مطالب

مقدمه

طراحي راهانداز

تابع task_init

تابع task_exit

device_llseek تابع

device_write تابع

تابع copy_from_user

بازسازی PID

تابع device_read

یافتن پردازه بر اساس PID

حالت پردازه

اطلاعات حسابداري

اطلاعات مربوط به فایلها

تابع copy_to_user

كامپايل راهانداز

طراحی برنامهی سطح کاربر

اجرای برنامهی سطح کاربر

منابع

مقدمه

در این فاز از پروژه، با ورودی گرفتن یک PID و یک period از کاربر، باید اطلاعات مربوط به آن پردازه در این فاز از پروژه، با ورودی گرفتن یک PID و یک period تعریف شده در خروجی به کاربر نمایش دهیم. به این منظور یک راهانداز به نام PID تعریف شده است که در آن با استفاده از PID ورودی کاربر، اطلاعات مربوط به آن پردازه به کاربر بر گردانده می شود. رابط کاربری نیز به وسیله ی برنامه عوری عور تعریف شده است. در قسمت های بعدی به شرح نحوه ی طراحی راهانداز و رابط کاربری می پردازیم.

طراحي راهانداز

برای طراحی یک char driver علاوه بر دو تابع init و exit باید توابعی از struct ای به نام release ،open علاوه بر دو تابع linux/fs.h موجود است، مجددا تعریف کنیم. file_operations و file_operations و mad الاستند که از این بین توابع open و write مه به همان شکلی که read ،llseek هستند، درست کار می کنند و لذا نیازی به تعریف مجدد آنها نیست. در نهایت با تعریف owner برای نمونه struct ساخته شده و تناظر ایجاد کردن بین توابع تعریف شده و توابع مورد نیاز struct طراحی این ماژول به پایان می رسد. تمامی توابع تعریف شده در این بخش ایستا (static) هستند و از بیرون ماژول به آنها دسترسی نداریم.

حال به توضیح عملکرد توابع تعریف شده می پردازیم:

تابع task_init

تابع init امکاناتی را که توسط ماژول ارائه شده است ثبت می کند. این امکانات می تواند یک driver باشد یا یک چکیده از یک نرم افزار که توسط یک برنامه قابل دسترسی است .

برای فراخوانی این تابع استفاده از module_init الزامی میباشد. این ماکرو بخش ویژهای را به module_init میکند که مشخص میکند مقداردهی اولیه ماژول یافت شده است. بدون این تعریف code انجام نمی شود.

یکی از اولین کارهایی که driver هنگام تنظیم یک char device باید انجام دهد، به دست آوردن یک یکی از اولین کارهایی که کار کردن با آن می باشد . تابع مورد نظر برای این کار دردن با آن می باشد که در linux/fs.h قرار دارد.

اگر از قبل بدانیم دقیقا کدام شماره دستگاه را نیاز داریم، تابع register_chrdev_region به خوبی عمل device به خوبی عمل می کند. اما معمولا major number دستگاه مورد استفاده را نمی دانیم. لینو کس به صورت پویا number ها را نگه می دارد و اختصاص می دهد و در نتیجه باید از راهکار دیگری آن را به دست آورد.

به این منظور از تابع alloc_chrdev_region استفاده کردیم که تعریف آن به صورت زیر است:

int alloc_chrdev_region(dev_t *dev, unsigned int firstminor, unsigned int count, char *name);

اولین ورودی شروع device number از محدودهای است که میخواهیم (معمولا ، در نظر گرفته میشود). firstminor باید اولین شماره درخواست شده برای استفاده باشد (۱). major number دستگاههای درخواست شده است. اگر این عدد بزرگ باشد دامنه درخواستی می تواند به بعدی برود اما تا زمانی که محدوده شماره درخواستی در دسترس باشد، همه چیز درست کار می کند. ورودی آخر هم نام دستگاهی است که مربوط به محدوده ی مربوطه است.

مقدار منفی در خروجی تابع نشاندهنده وجود خطا میباشد.

پس از آن نوبت به cdev می رسد. هسته از ساختارهایی از نوع ساختار cdev استفاده می کند تا cdev بس از آن نوبت به device های داخلی را نمایش دهد. قبل از این که هسته توابع device را فراخوانی کند، باید یک یا چندتا از این ساختارها را اختصاص داده و ثبت کند.

پس از تنظیم ساختار cdev با استفاده از تابع cdev_add به kernel اطلاع می دهیم.

با دو روش می توانیم device مورد نظر را بسازیم: ۱- در ترمینال و با استفاده از دستور device مورد نظر را بسازیم: ۵- در خود کد از تابع device_create عمل کنیم که نیازمند این است که major number را بدانیم ۲- در خود کد از تابع استفاده کنیم.

در کد kernelmodule.c از راه دوم و تابع kernelmodule.c استفاده کرده ایم. در نتیجه با اجرای first_phase در پوشهی dev/ پرونده ارتباطی مورد نظر ساخته می شود. نام این پرونده task_init است.

در نهایت در صورت موفقیت عملیات ایجاد پروندهی ارتباطی، پیغام "module loaded" مشاهده می شود.

تابع task_exit

در این تابع تمامی منابع اختصاص داده شده، آزاد می شوند و در نهایت پیغام "module unloaded" در ترمینال قابل مشاهده خواهد بود.

تابع device_llseek

تابع Iseek یک system call است که برای تغییر دادن موقعیت پوینتر فایل استفاده می شود. این موقعیت هم می تواند مطلق و هم می تواند نسبی باشد. این تابع سه ورودی دریافت می کند که به شرح هر کدام می پردازیم.

static loff_t lseek(struct file *file, loff_t position, int whence) ورودی اول فایل مورد نظر است. ورودی دوم position است که از جنس position و ۴۶ بیتی است و خروجی تابع نیز از این جنس است. سومین ورودی اگر مقدار $\,^{\circ}$ داشته باشد مقدار مقدار مقدار مقدار داشته باشد مقدار مقدار $\,^{\circ}$ دساب محاسبه گردد. اگر مقدار $\,^{\circ}$ داشته باشد مقدار $\,^{\circ}$ offset به طور نسبی از موقعیت کنونی اشاره گر حساب می شود. و اگر مقدار $\,^{\circ}$ داشته باشد، $\,^{\circ}$ offset به طور نسبی از موقعیت انتهای فایل محاسبه می گردد. در این می شود. و اگر مقدار $\,^{\circ}$ داشته باشد، $\,^{\circ}$ offset به طور نسبی از موقعیت انتهای فایل محاسبه می گردد. در این برنامه تنها حالت $\,^{\circ}$ بودن $\,^{\circ}$ whence تغییر داده و خروجی می دهیم.

device_write تابع

تابع write یک system call است که برای نوشتن داده ها در فایل مورد استفاده قرار می گیرد، به این صورت که کاراکترهای موجود در آرایه buffer را در device_file می نویسد. ساختار این تابع به صورت زیر است:

static ssize_t read(struct file *file, char *buf, size_t count, loff_t *offset)

که در آن count نشان دهنده ی تعداد بایت های قابل نوشتن و buf نیز آرایه کاربر است. بدنه ی این تابع شامل دو قسمت عمده است که به شرح هر کدام می پردازیم:

تابع copy_from_user

با استفاده از این تابع، می توان آرایه ای از کاراکترها را از حالت user گرفت و در حالت kernel کپی کرد: unsigned long copy_from_user(char *destination, char *user_buffer, long count)

مطابق ساختار بالا، این تابع به تعداد count، عناصر آرایه user_buffer را در آرایه destination کپی مطابق ساختار بالا، این تابع به تعداد برابر با می گرداند و در حالت کلی خروجی این تابع برابر با می کند. در صورت موفقیت، این تابع مقدار برا باز می گرداند و در حالت کلی خروجی این تابع برابر با تعداد بایتهای کپی نشده است. در کد kernelmodule.c ساختاری به نام تعریف شده که تعداد بایتهای کپی نشده است در کد فی فی فیل که در واقع رقمهای PID هستند که در سطح آرایهای از جنس char به نام array دارد و عناصر buf

کاربر به کاراکتر تبدیل شدهاند، در char_arr.array کپی می شوند و از این پس ارقام PID در این آرایه موجود خواهند بود.

بازسازی PID

در این قسمت با داشتن ارقام PID به صورت کاراکتر، قصد داریم PID را به صورت عددی (integer) بازسازی کنیم. ارقام PID به صورت برعکس در آرایه char_arr.array ذخیره شدهاند، به این صورت بازسازی کنیم. ارقام PID به صورت برعکس در آرایه char_arr.array[count-1] و پر ارزش ترین رقم در [0] دم در [0] دم در اقم در اقم در اقم در اقم در نظر می گیریم و در یک حلقه با پیمایش از ذخیره شدهاست. لذا متغیری به اسم num با مقدار اولیه صفر در نظر می گیریم و در یک حلقه با پیمایش از i = count - 1 تا i = count - 1 تا i = count - 1 برابر کرده و سپس کاراکتر موجود در خانهی i = count - 1 تبدیل نموده و با num جمع می کنیم. در نتیجه پس از اتمام حلقه، PID ورودی در متغیر num ذخیره می شود.

device_read تابع

تابع read یک system call است که داده را میخواند و آن را در buffer میریزد.

ساختار کلی این تابع به صورت زیر است:

static ssize_t read(struct file *file, char *user_buffer, size_t size, loff_t *offset)

که در آن wer_buffer تعداد بایتهایی است که خوانده شده و در آرایه user_buffer ذخیره می شود. در سطح هسته این تابع باید مجددا به گونهای تعریف گردد که بتوانیم با استفاده از آن اطلاعات مربوط به پردازهای که PID آن برابر با متغیر num – که در قسمت write محاسبه گردید – است را در آرایه کاربر بریزیم. در نتیجه تابع device_read را می توان متشکل از چند قسمت اصلی دانست که در ادامه به آنها می پردازیم:

یافتن پردازه بر اساس PID

به طور کلی در لینوکس اطلاعات مربوط به پردازه در task_struct نگهداری می شود.

برای پیدا کردن پردازه بر اساس PID از تابع pid_task که در پکیج rcupdate.h وجود دارد استفاده می کنیم، خروجی تابع یک *task_struct از نوع struct است که در آن اطلاعات مربوط به پردازهها (حالت پردازه، آدرسفایل های باز مربوط به آن پردازه و ...) نگهداری می شود، ورودی تابع pid_task حالت پردازه، آدرسفایل های باز مربوط به آن پردازه و ...) نگهداری می struct pid *pid یک bid_type:

pid_task(struct pid *pid, enum pid_type)

حال برای این که عددی که کاربر به عنوان ورودی وارد کرده است را به * struct pid تبدیل کنیم، می بایست از تابع find_vpid استفاده کنیم که یک int (همان PID ورودی کاربر) را به عنوان ورودی می گیرد و خروجی * pid_task می گیرد و خروجی * pid_task می دهد. سپس این خروجی به عنوان ورودی اول تابع pid_task مورد استفاده قرار می گیرد و ورودی دوم آن یک enum است که نوع PID را مشخص می کند، آن را در حالت PID قرار می دهیم.

پس از این که task_struct مربوز به پردازهی مد نظر کاربر را پیدا کردیم، می توانیم اطلاعات مربوط به آن را با استفاده از عملگر <- استخراج کنیم.

حالت يردازه

برای فهمیدن حالت پردازه ابتدا به وسیله state مقدار state را که یک عدد صحیح (int) است، user_buff می خوانیم و در یک متغیر به نام state می ریزیم. برای ذخیره کردن در فایل ابتدا باید آن را در state می دخیره کنیم که این آرایه، یک آرایه از جنس char است. در یک حلقه و طی دو مرحله، ابتدا هر رقم state دخیره کنیم و سپس آن را در آرایه user_buff ذخیره می کنیم.

اطلاعات حسابداري

با توجه به توضیحات quera، ذکر دو مورد از اطلاعات حسابداری کافی است که از میان آنها nvcsw و nivcsw انتخاب شدهاند.

context switch : تعداد Number of Voluntary Context Switches) nvcsw های داوطلبانه را مشخص می کند.

context switch : تعداد Number of Involuntary Context Switches): تعداد غیر داوطلبانه را مشخص می کند.

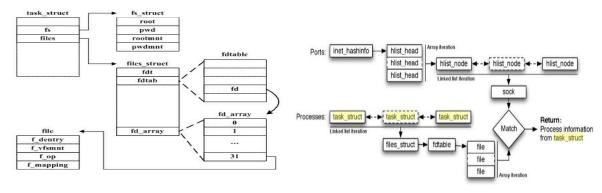
برای خواندن این دو مقدار، مشابه با state عمل می کنیم، یعنی ابتدا به وسیله دو دستور state برای خواندن این دو مقدار، مشابه با state عمل می کنیم، یعنی ابتدا به وسیله دو دستور unsigned long می ریزیم. سپس

مشابه state این دو مقدار را به آرایهای از کاراکترها تبدیل میکنیم و در انتهای کار آن را در آرایه user_buff و بعد از مقادیر ذخیره شده برای حالت پردازه قرار میدهیم.

اطلاعات مربوط به فایلها

برای به دست آوردن اطلاعات فایل ها باید ابتدا از task_struct به دست آمده، files_struct مربوط به آن را بگیریم. در files_struct کل اطلاعات مربوط به فایل های آن پردازه نگهداری می شود (مثلا لیستی از فایل ها و ...)، سپس یک fd_table به نام * files_table تعریف می کنیم که در آن کل اطلاعات مربوط به یک فایل ذخیره می شود و ما برای به دست آوردن اطلاعات مربوط به کل فایل ها، باید روی آنها for بزنیم و تا زمانی که یکی از آن fd_table برابر fd_table شود، حلقه را ادامه داده . اطلاعات مربوط به هر فایل را به دست آوریم.

سپس از روی fdtable هر فایل f_path را می گیریم و برای به دست آوردن آدرس کامل از یک api که مرتبط با file system است، استفاده می کنیم و f_path را به عنوان ورودی به آن می دهیم و آدرس کامل فایل های باز را خروجی می گیریم و در آرایه f_path و به صورت کاراکتری ذخیره می کنیم. همچنین عبارت f_path برای گرفتن فضای f_path در حالت f_path می باشد.

تابع copy_to_user

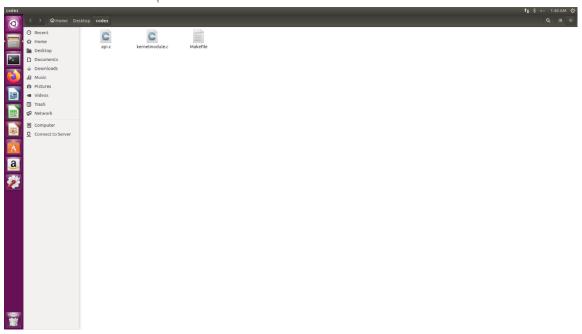
read در این قسمت آرایه user_buff که شامل کاراکترهای خروجی است، در آرایهای که کاربر در تابع user_buff استفاده کرده است، کپی می شود. فقط برای آن که در حالت کاربر بدانیم خروجی تا کجا باید چاپ شود، پس از اطلاعات مربوط به فایلها، یک کاراکتر 0' به آرایه user_buff اضافه می کنیم و i را برابر با اندیس i در نظر می گیریم، سپس از تابع copy_to_user به صورت زیر استفاده می کنیم: copy_to_user(buf, user_buff, count)

(عملکرد این تابع مشابه copy_from_user است که پیش تر توضیح داده شد)

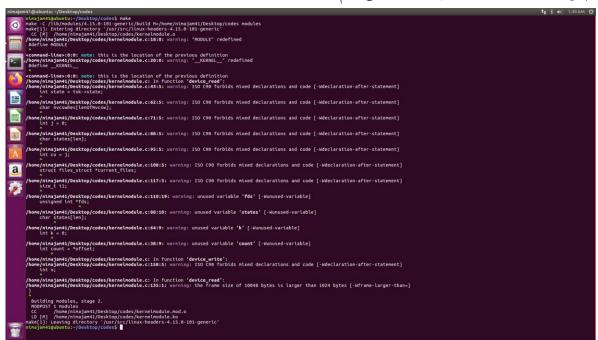
كاميايل راهانداز

برای کامپایل کردن ماژول راهانداز، از آنجا که در کدها در سطح kernel تعریف می شوند، بر خلاف کدهایی که در سطح کاربر با دستور gcc کامپایل می شوند، باید یک Makefile بنویسیم و سپس با دستور make آن را کامپایل کنیم. Makefile غالبا نحوه ی کامپایل و لینکهای برنامه را مشخص می کند. به عنوان target فایل kernelmodule.o در Makefile عنوان گردیده است.

ابتدا فایل های موجود در پوشه codes را قبل از اجرای دستور make میبینیم.

سپس دستور make را در ترمینال وارد می کنیم.

و پس از آن فایلهای مربوط به این دستور در پوشه make قابل مشاهده خواهند بود.

طراحی برنامهی سطح کاربر

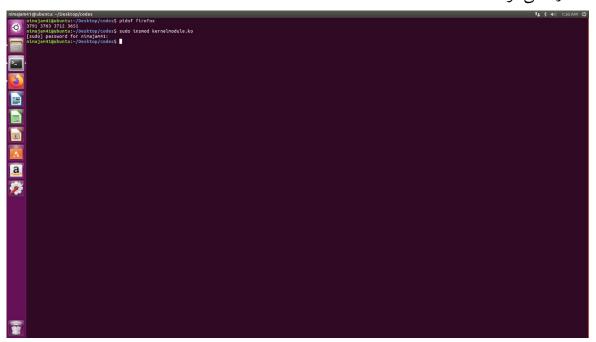
در برنامه ی سطح کاربر، ابتدا دو عدد PID و period و رودی گرفته می شوند، سپس device_file مورد استفاده یعنی first_phase باز می شود. پس از آن برای نوشتن PID در آن فایل باید آن را به صورت مجموعه ای از کاراکترها در آورد و برای این منظور، در یک حلقه ابتدا باقی مانده PID و رودی کاربر بر ۱۰ گرفته شده و در آرایه ای از کاراکترها ذخیره می شود (برای تبدیل به کاراکتر با 0 جمع می شود) و سپس مقدار PID به ۱۰ تقسیم شده و در مرحله بعدی حلقه استفاده می گردد. در نتیجه پس از اتمام حلقه، ارقام مقدار PID در آرایه ای از کاراکترها به نام pid ذخیره می شود. با توجه به آن که PID عددی حداکثر ۵ رقمی است، طول آرایه pid باید حداقل برابر با ۵ باشد که در این جا مقدار ۷ به صورت اختیاری برای طول آن انتخاب شده است. پس از این مرحله با فراخوانی تابع pid در write و می تواند توسط راه انداز مورد استفاده قرار بگیرد.

پس از آن باید در هر بازه ی زمانی به طول period ثانیه، اطلاعات مربوط به آن پردازه چاپ شود. در این کد فقط ۱۰ بازه ی زمانی اول خروجی داده می شود و با تغییر آن می توان تعداد بازه ها را بیشتر یا کمتر نمود. به این منظور در هر دور اجرای حلقه، period ثانیه gleep انجام داده و منتظر می مانیم. این کار با استفاده از دستور (usleep * 1000000 انجام می گیرد. (زیرا ورودی تابع usleep به میکرو ثانیه داده می شود)

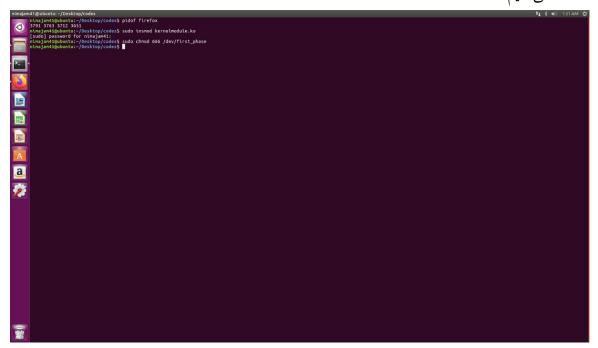
در اولین بازه زمانی offset فایل را در نقطه ی i+10000 فرار می دهیم که در آن i برابر با طول Offset و i برابر با اندازه ی آرایه buf است که در آن خروجی را نگه می داریم. حال از این نقطه تابع 10000 نیز برابر با اندازه ی آرایه buf است که در آن خروجی و buf را از ابتدا پیمایش کرده و اطلاعات مربوطه در آرایه buf قرار می گیرند. آرایه buf را از ابتدا پیمایش کرده و تا زمانی که به کاراکتر 0, برسیم، آنها را چاپ می کنیم. در نتیجه در هر بازه ی زمانی، عدد اول خروجی برابر با حالت پردازه (state)، عدد دوم برابر با wvcsw و عدد سوم برابر با wrosw است و خطوط بعدی خروجی دربر گیرنده ی اطلاعات مربوط به فایل های پردازه ی مد نظر هستند. (توجه شود که با توجه به پرسش ها و پاسخ های موجود در quera چاپ دو مورد از اطلاعات حسابداری کافی بوده که از میان آنها nvcsw و wvcsw و mvcsw انتخاب شده اند)

اجرای برنامهی سطح کاربر

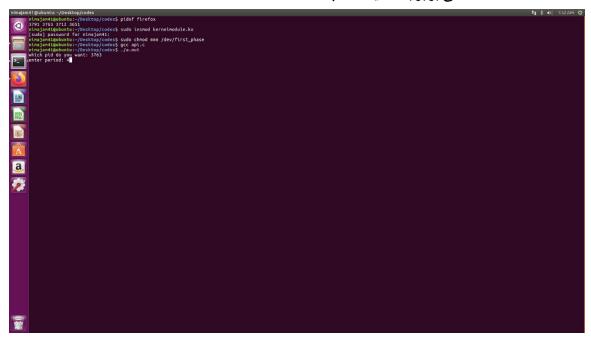
پس از طراحی برنامه ی سطح کاربر و make کردن راهانداز، می توان برنامه ی سطح کاربر را اجرا نمود. ابتدا با استفاده از دستور sudo insmod kernelmodule.ko، راهانداز اجرا شده و تابع task_init صدا زده می شود.

برای آن که بتوان به پرونده ی ارتباطی دسترسی داشت، از sudo chmod 666 /dev/first_phase استفاده می کنیم.

پس از آن، نوبت به کامپایل و اجرای رابط کاربری میرسد. PID برابر با 3763 (مربوط به مرورگر firefox) و دورهی زمانی برابر با ۴ ثانیه انتخاب شده است.

در خروجی، در بازه های زمانی ۴ ثانیه ای، اطلاعات مربوط به پردازه چاپ می شود. در هر بازه در خط اول حالت پردازه، خط دوم nvcsw، خط سوم nivcsw و در باقی خطوط اطلاعات مربوط به آدرس فایل ها چاپ می شود. دو تصویر به صورت نمونه از خروجی داده شده است.

و پس از اجرای برنامه، با استفاده از دستور sudo rmmod kernelmodule.ko تابع task_exit صدا زده شده و پروندهی ارتباطی نیز از بین میرود.

```
In a second term of the second t
```

منابع

 $\frac{https://stackoverflow.com/questions/9047950/code-for-writing-and-reading-on-a-device-file-from-a-kernel-module}{device-file-from-a-kernel-module}$

 $\underline{https://stackoverflow.com/questions/8547332/efficient-way-to-find-task-struct-by-\underline{pid}$

 $\underline{https://tuxthink.blogspot.com/2012/05/module-to-print-open-files-of-process.html}$